

Projectnaam <i>Gluren bij de burens in de Oost Achterhoek</i>
Samenvatting project
<p>De Achterhoek staat bekend om zijn prachtige (coulissen)landschappen met boerenerven en de historische kernen met hun eigen verhaal. Het rijke verleden van de Achterhoek komt onder meer tot uitdrukking in de (scholte)boerderijen, fabrikantenvilla's en andere woningen, en religieuze gebouwen. Het erfgoed maakt hiermee onlosmakelijk onderdeel uit van de identiteit van het gebied. De natuur en rijke historie maken de Achterhoek een geliefde plek om te wonen en op te groeien, maar ook om op vakantie te gaan.</p> <p>Iedereen die in de omgeving woont of er al eens op vakantie is geweest zal de nieuwsgierigheid hebben gevoeld om te weten hoe een oude boerderij of villa er van binnen uit ziet. Deze aangeboren nieuwsgierigheid is niet nieuw en beperkt zich ook niet alleen tot de Achterhoek. Een groot aanbod aan televisieprogramma's en woontijdschriften beantwoordt aan de behoefte van mensen om te weten hoe anderen leven, wonen en werken, ofwel om even te 'gluren bij de burens'. Het grootste deel van deze gebouwen zijn in particulier bezit en daarmee niet voor het grote publiek toegankelijk. Juist daarom hebben deze gebouwen een nog grotere aantrekkingskracht. Gelukkig zijn er evenementen zoals Open Monumentendag en Dag van het Kasteel waar we massaal in de rij staan om deze gebouwen met eigen ogen van binnen te kunnen bekijken. Het is niet voor niets dat Vereniging Hendrick de Keyser enkele jaren geleden is begonnen met het openstellen van een aantal van de mooiste huizen in hun bezit (o.a. een prachtige jugendstil villa, chique grachtenpand, een boerderij met bedstede en zelfs een jaren '90 interieur). Hier hoeft je niet tot Open Monumentendag te wachten en hoeft je niet achter een museaal koord te blijven. De kracht van dit initiatief zit hem in het feit dat bezoekers de interieurs kunnen ervaren; meubels en objecten mogen aanraken en op stoelen en banken mogen zitten. Hetzelfde geldt voor de Museumhuizen van Volkshuisvesting Arnhem. Helaas hebben zich dit soort initiatieven nog niet in de Oost Achterhoek ontplooid. Er zijn natuurlijk de belangrijke nostalgische musea zoals Erve Kots en De Lebbenbrugge, maar het aanbod blijft tot boerderijen beperkt en bovendien betreffen het hier musea en geen gebouwen die tegenwoordig nog steeds in gebruik zijn. Dit is jammer want het zogenaamde 'interieurtoerisme', zoals hierboven omschreven, groeit de laatste jaren hard. De Oost Achterhoek heeft zoveel meer te bieden dan alleen boerderij-interieurs.</p> <p><i>Gluren bij de burens in de Oost Achterhoek</i></p> <p>Gelders Genootschap vraagt daarom subsidie aan om een digitale route te kunnen ontwikkelen waarbij, naast bekende interieurs als Erve Kots, ook andere historische interieurs in de Oost Achterhoek (gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk) kunnen worden ontsloten. Er is gekozen voor een digitale opzet zodat de route duurzaam kan worden geborgd, in de toekomst kan worden uitgebreid en altijd kan worden gevolgd.</p> <p>Het plan is om een route te ontwikkelen rondom 15-20 gebouwen en het omliggende landschap. De route kan op de fiets of met de auto worden gevolgd en in delen worden opgeknipt tot een wandelroute. Alhoewel het overgrote deel van de interieurs digitaal te bezoeken zijn, zit de meerwaarde van deze route erin dat er ook een aantal interieurs tussen zitten die wel fysiek toegankelijk zijn. In de route worden ook horecapunten opgenomen waar een bijzonder interieur te zien is. Op deze manier zal er ook een link met Achterhoek Food worden gelegd.</p> <p>De interieurs en bijbehorende verhalen worden digitaal ontsloten door middel van 3D fotografie, video, interviews, korte teksten en quizen. Inwoners en toeristen leren op interactieve wijze de omgeving beter kennen. Zeker in een tijd waarin o.a. vanwege Corona de herontdekking van de eigen omgeving steeds meer aandacht krijgt, blijkt dat steeds meer partijen hier digitale tools voor ontwerpen. Het landelijke themajaar Ode aan het Landschap speelt bijvoorbeeld ook in op deze collectieve herontdekking en het 'opnieuw verliefd worden op de eigen omgeving' en het Erfgoedfestival Gooi en Vechtstreek werkt samen met musea om een divers zomerprogramma te kunnen aanbieden voor inwoners van de streek en voor toeristen die een dag of een weekend het gebied komen verkennen. Met ons project sluiten we aan bij deze trend. Wie wil nou niet zijn of haar omgeving opnieuw herontdekken en daarbij ook eindelijk eens binnenkijken achter de gevels van al die prachtige oude gebouwen waar een onzichtbare geschiedenis schuil gaat?</p>

Naast het 'gluren bij de burens' biedt de route nog meer: het biedt mensen de kans om te leren over het erfgoed van de Oost Achterhoek, niet alleen van de buitenkant maar juist ook de binnenkant. Hoe werden de interieurs vormgegeven en gebruikt? Wie zijn nu de bewoners en gebruikers en wie waren dat vroeger? Voor een aantal doelgroepen, zoals de inzichtzoekers, is dit belangrijk, zij willen zoveel mogelijk over het erfgoed te weten komen. Eigenaren en gebruikers kunnen bovendien inspiratie ophalen voor hun eigen interieur of monument; de manier waarop een ander een interieur heeft gerestaureerd kan oplossingen of inspiratie bieden voor een eigen interieur. Daarnaast blijkt ook steeds weer, onder andere uit ervaringen van de Museumwoningen van Volkshuisvesting Arnhem, dat interieurs gevoelens van nostalgie en herinneringen oproepen ('zo ging dat vroeger'). Interieurs hebben het vermogen om het interieur tastbaar te maken en dat kan voor mensen heel waardevol zijn.

Vraag van bewoners

Gelders Genootschap heeft de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar historische interieurs in de gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk en heeft daarom goed zicht op de bijzondere interieurs die zich in de regio bevinden. Met dit project kunnen een aantal van interieurs zichtbaar en beleefbaar worden gemaakt. Het grootste deel van de onderzochte panden is immers privébezit en daarmee niet voor anderen toegankelijk. Ook vanuit een aantal trotse eigenaren kwam de vraag naar voren. De eigenaresse van een herbestemde lagere school opperde in het begintraject al om een route te maken langs allemaal onderwijsgebouwen in de omgeving om zo aan de hand van de schoolgebouwen en bijbehorende interieurs het verhaal over de ontwikkeling van het onderwijs te kunnen vertellen en de ervaringen van mensen die in die gebouwen op school hebben gezeten te delen ('zo ging dat vroeger'). Deze verhalen bieden de context waarin de diverse interieurs in de regio werden vormgegeven en gebruikt. We willen daarom niet alleen de interieurs zelf te laten zien, maar juist ook de bijbehorende verhalen vertellen.

Organisatie

Gelders Genootschap levert een projectteam en projectleider op en krijgt een faciliterende rol in het geheel. Er wordt een werkgroep gevormd van bewoners, zoals eigenaren van monumenten, afgevaardigden van historische verenigingen, musea en de Boerderijenstichting en mensen die van bepaalde thema's veel kennis hebben. Deze werkgroep kiest thema's en interieurs voor de route die een weerspiegeling vormen van de gemeenschap (bijvoorbeeld industrie, onderwijs, religieus- en agrarisch erfgoed). Op deze manier hopen we dat er een breed draagvlak voor het project ontstaat en dat het een route wordt die de trots van de Oost Achterhoek weerspiegelt. Gelders Genootschap levert kennis over de interieurs aan (architectuur, materialen, technieken, vormgeving etc.) en de werkgroep zelf zorgt voor de interviews, verhalen en informatie over de geschiedenis van een pand. Vervolgens wordt het dossier per pand door 100% Winterswijk en Achterhoek Toerisme vertaald naar een route die aansluit bij de doelgroepen die we voor dit project hebben geformuleerd.

De route wordt ondergebracht in de apps van 100% Winterswijk en Achterhoek Toerisme. Hierdoor is het beheer voor de toekomst geregeld en hoeven wij het wiel niet opnieuw uit te vinden. Het maken van een app zoals deze kost immers veel tijd en geld.

Link naar voorbeeld Zwolle: <https://wandelroutezwolle.nl/>